

ZALÁN TIBOR

Havazásban ragyogás

Episztola Ilia Mihály levelesládájába

Megértük
ezt is, Miska!
Megértük. Megérte?
Meghurcoltak
bennünket gnómok és senkik,
varasodunk, mint a kisgyerek térde,
focizás közben, ha elesik.
(Ki jól cselezik,
előbb utóbb gáncstól
bukik fel – mondják
és felnyomják.)
Ez idő
tájt minden meccs
ilyen volt. Ócska.
Féláron mértek szét minket,
mint maradék húst
a délutáni hentesboltban.
Észrevetted?
Valahogy szemben
mindig többen voltak.
Átláttunk rajtuk,
ők meg rajtunk láttak át,
így még ma sem tudjuk pontosan,
ki volt ellenünk, ki nem,
s ki volt a barát.
Te szerkesztettél,
mi meg bírtuk
és teleírtuk (volna) a lapot.
A hatalom egy ideig
csak szimatolt, mosolygott,
készülődött, hallgatott.
Majd lecsapott.

Sok ideje már,
hogy csak az emlékeinkből élünk.
Egyre véznább, és már
nem támaszkodik össze a vállunk,
egyre többet remeg a térdünk,
pedig nem készülünk védekezni,
mint kocsmában rég
a verekedő legények.

Elment negyven év azóta.
És elment majdnem egy élet.
Mióta? Kiléptél a szerkesztőség
kopott ajtaján, s az döngve
becsapódott utánad.
Megfutamodtál? Elüldöztek?
Hiába már a bánat.
Mi meg hát...
széthordtuk ifjúságunk,
tehetségünk. Lányokkal, borral
töltük meg a tarisznyánkat,
olcsó pálinkákkal égettük a belünk.
Már nem
mondta senki, maradj.
És nem
biztatott senki, gyerünk.
Se azt, hogy ne így.
Azt se, hogy máshogy.
Vártuk a leveleket,
amiket a postás delente
felbontva áthoz
az utcazajon; tőled
hetente kétszer.
(Aki egyszer nem fizet,
hetvenhétszer
borravalózik a gonosznak.)
Néha megkérdezed, hogy vagyok,
visszakérdezek, te hogy vagy.
De egyikünk sincs sehogy,
így elmarad a felelet.

Nyár van és ragyog a víz.
A tenger-parton mit keresek?
Amit a Tisza-parton nem találtam?
Hazugság lenne, ostoba
mese, nem jártam ott soha
nem jártam a Tisza-parton,
csak kitaláltam.
Odaláttam,
látlak most is, ahogy békésen
átbálsz a Dugonics téren,

s húzod az egyik lábad.
 Ilyennek látlak a képen,
 húzod,
 nem kitaláltam,
 kezekben aktatáska, és
 ha jól látom, hátad mögött
 nagy szürke ember. Valami árnyék
 követ. Félek, hogy rád lép,
 mert ferde, zord és iromba.
 Körben a guano hangos
 halomba gyűl, nem lépsz bele.
 Kikerülsz.
 A szürke lemarad,
 nem is törödsz vele,

megszoktad. Észre se vetted,
 csak himbáltad szegényt,
 mint aktatáskádat magad
 mellett a délutánban.
 Megállsz, zsebkendőért matatsz.
 Egy padba kapaszkodsz,
 nem ülsz le, de még maradsz.
 Állsz, verejtékezik a homlokod,
 izzik az ég. Körben a nyár
 ragyogással tele. Közben havazik.
 Delelőn túl a nap. Képzelted,
 egykor, ilyen lesz férfikorunk tele?

Drage, 2014. július 7-én

Kedves Mihály Barátom!

■ Itt a nyár és mi Görögországba készülünk, holnap utazunk, tíz napig leszünk távol, ugyanott, ahol tavaly is nyaraltunk, már nincs kedvünk újabb helyszínek felfedezésére, tavaly jól éreztük magunkat Szkiatoszban, talán most is sikerül. Görögország mindig vonzó, van is egy novellaantológia, szerb nyelvű, arról írtak többen elbeszélést, hogy minden Görögországban kezdődött. Beszéltem is az Újvidéki Rádióban erről a gyűjteményes kötetről, könnyű volt, mert a szerb irodalom ismert nevei fordultak elő a könyvben, jó írások, láthatóan kedvükre való volt a könyv szerkesztőjének elgondolása. Különbösen is, gyakoriak a mai szerb irodalomban az ilyen vállalkozások, egész gyűjtemény jelent meg Ivo Andricról, Miloš Crnjanskiról, felkért szerzők elbeszélései, novellái szólnak a két neves szerb íróról, ezekről a könyvekről is beszéltem a rádióban, jó olvasmányok voltak arról, hogy a valóságból milyen úton-módon kerülnek át írók a fikcióba, és hogy a fikcióban hogyan találják fel magukat. Hogyan lesz az íróból elbeszélések hőse, hogyan beszélnek más írók neves írók személyiségéről, életéről, életének történéseiről, miközben az égvilágon semmi sem köti őket a valóságban megtörténtekhez, nem korlátozza képzeletüket sem az író személyisége, sem az író életrajza, legtöbbször a műveik sem kerülnek szóba, egyszerűen ott áll az olvasó előtt az író alakja, egészen más megvilágításban, más visszfényben, mint ahogyan ezekről az írókról tudós szövegek, tanulmányok és monográfiák készülnek. Az író legendásítása is benne van ebben a játékban a hagyománnyal, mert valójában nem mások az ilyen vállalkozások, mint éppen szembenézés, mégpedig játékos szembenézés azokkal a nagyon komoly hírekkel, amelyek a legendává fikcionált írói személyiséget és életrajzot örökítik meg. Az író neve mint valamely elbeszélés hőse persze nem helyettesíti a tudós értekezéseket az életművekről, de mindenképpen a legendává alakított író felé tereli az olvasói figyelmet. A mai szerb irodalom nagyon kedveli a fantasztikumot, bár nem kevés a valóságot, a valóságos háborúkat ábrázoló művek száma sem, mégis inkább a képzelet diktálja azokat a műveket, amelyek egy-egy író állítanak a fikció előterébe. De említést teszek Laura Barna regényéről is. Laura Barna hódegyházi származású író, aki szerb környezetben nevelkedett, és szerb íróként szerzett magának nevet; legújabb regényében, *A zongora zuhanása* a címe, és egy neves szerb tudós, Veselin Cajkanovic filológus és híres vallástörténész alakját eleveníti fel; nem a tudós életrajzát mondja el, bár a regény